

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 669. Quid codicillos facere & ex iis percipere quid possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

CAPUT V.

De Codicillis, fideicommissis, Legatis.

§. I.

De Codicillis.

Quest. 668. Quid & quotuplex sit codicillus & ad quid serviat?

R Esp. ad primum: codicillus quasi parvus codex; quia in breviori chartula quam testamentum fiebat, & ut ait. gl. ad rub. Inst. de jure codicillor. habens se ut scapha ad navim, acceptus pro instrumento, appendice & accessorio ultima voluntatis à tabulis testamenti distincto, describi potest, quòd sit ultima voluntas seu testatio, sive per scripturam, sive nuncupativè, sive in testamento, sive extra illud seu sine illo declarata minus solenniter, sine directa hæredis institutione de eo, quod quis post mortem fieri velit. sumitur ex toto tit. Inst. & c. de codicillis. Dicitur primò: *ultima voluntas seu testatio*: quod stat loco generis; quamvis & per *ultimam testatio* distinguatur à donatione mortis causâ, quæ licet & ipsa inter ultimas voluntates referatur. in L. fin. c. de donat. mort. caus. non est tamen ultima testatio, sed potius conventio quædam utriusque donantis & donatarii consensum requirens; & sic potius quò ad sui constitutionem referenda ad conventiones quam ultimas voluntates. Lauterb. ad ff. de jur. codicillor. §. 3. Dicitur secundò: *sive per scripturam, sive nuncupativè*: quia non minus per nuncupationem quam per scripturam more testamenti fieri potest. Lauterb. l. c. §. 6. juxta L. fin. c. de jur. codicill. unde etiam dividi solent codicilli in scriptos & nuncupativos, cit. L. fin. Dicitur tertio: *sive in testamento, sive extra illud*: indubitatum enim est, posse illos fieri tam in testamento post illud juxta Tit. 3. c. de jur. codicill. quam absque testamento. L. 4. c. eod. Unde dividuntur in factos ab intestato & testamentarios, ita ut facti ab intestato per se subsistant & validi sint. §. 1. Inst. L. 2. §. fin. L. 3. 8. 10. ff. de jur. codicill. testamentarii verò referantur ad testamentum, & ex inde tanquam pars & sequela vim suam accipiant, sive ante, sive post illud, modo in eo facti. §. 1. Inst. L. 2. L. 3. §. fin. L. 14. 16. 19. ff. de jur. codicill. Lauterb. ibid. §. 4. & licet facti post testamentum majoris securitatis gratiâ; non tamen de juris necessitate opus habent confirmatione. Lauterb. l. c. remittens ad Molin. de 7. & 7. tr. 2. d. 131. num. 3. Muller. ad ff. de jur. codicill. th. §. 6. Lit. a. Dicitur quarto: *declarata seu facta minus solenniter*: non enim requiruntur in codicillis ordinandis solennitates omnes, quæ in testamentis ordinandis sunt necessariae, de quo intelligendum, quod dicitur. §. fin. Inst. de jur. codicill. ad codicillos nullam requiri solennitatem. Adhibenda tamen etiam in illis solennitates quædam ad effectum probationis, de quibus paulò post in specie. Dicitur quinto: *sine hæredis institutione*: nam in codicillis neque hæres institui, neque hæreditas aufer-

ri potest; ne confundatur jus testamentorum & codicillorum. §. 2. Inst. de jur. codicill. L. 2. & L. si idem. c. eod. & per hoc vel maxime differt codicillus à testamento. Dicitur sexto; *sine directâ institutione*; quia nihilominus per fideicommissum in codicillo hæreditas dari, adeoque hæres indirectè suo modo institui potest, ut dum quis sine testamento decedens facit codicillum, rogando in illo hæredem ab intestato (qui in hoc parere debet, etsi tribellanicam deducere possit) ut hæreditatem vel totam vel partem restituat. cit. §. 2. Inst. & L. 2. c. de codic.

2. Resp. ad secundum: codicilli dividuntur in publicos, qui auctoritate Principis vel Judicis sustinentur, & privatos. Item dividuntur in scriptos & non scriptos seu nuncupativos. Quamvis enim inspecta vi propriâ & significatione verbi codicilli primæva, scripti esse debeant, usu tamen juris ad non scriptos extenduntur, maxime respiciendo voluntatem codicillantis, quæ æquè verbis quam scripturâ exprimi potest. Subdividuntur tam scripti quam non scripti in factos ab intestato & testamentarios, qui etiam codicilli ad testamentum dicuntur, juxta jam dicta. Item dividuntur in declaratorios, quibus testamentum factaque in eo fideicommissâ, legata, aut etiam factæ extra testamentum donationes mortis causâ explicantur & declarantur. & dispositivos, quibus citra testamentum factum aliqua, aut præter ea, quæ in testamento disposita constituuntur alia, aut etiam testamenta, salva hæredis institutione mutari, minui augeri possunt.

3. Resp. ad tertium: serviunt codicilli illis, qui testamentum facere nolentes libenter legata aliqua, vel donationes causâ mortis facere vellent, aut hæredem indirectè instituire, vel testamentum jam factum mutare, declarare, augere, minuire, de quibus paulò post, ubi de effectibus codicillorum.

Quest. 669. Qui codicillos facere & ex iis percipere quid possint?

R Esp. ad primum: facere eos possunt omnes & soli, qui testamentum jure facere possunt. L. 8. §. 2. L. 6. §. 3. de jur. codicill. Unde potestate faciendi testamentum etiam à statuto aliquo id prohibente, eo ipso codicillos quoque facere nequit. Struv. ad ff. de jur. codicill. th. §. 6. Lit. d. citatis Bart. Alex. Zafio in L. 2. de legat. Vafq. de success. progr. L. 3. §. 30. num. 32. à quo dissentire videtur Muller. ibid. dum ait: statutum seu jus municipale, ne quis ante annum 25. faciat testamentum ad codicillos extendi non potest; quia statuta propriè & strictè accipienda, maxime dum juri communi derogant: stricta autem & propria appellatione testamenti codicillus non continetur. quamvis dici possit in eo casu non prohiberi factionem codicilli vi talis statuti, sed vi juris communis, dum illud statuit, quòd cui prohibetur factio testamenti, unde-

cunque proveniat illa prohibitio, prohibeatur quoque factio codicilli dicitur autem: *a jure*: quia impedimentum juris, non verò facti, ut dum quis. V. g. ob defectum unius aut alterius testis impeditur facere testamentum, obstat factioni codicilli. Mantie. *de coniect. ult. vol. L. 6. tit. 4. num. 1. in fin.* Tholosan. *L. 43. syntag. p. 3. c. 1. num. 5.* Struv. *l. c. Lit. y. & ibid.* Muller. Lauterb. *ibid. §. 5.* requiritur autem, ut ea potestas & habilitas juris faciendi testamentum adsit eo tempore, quo fit codicillus. nam si eo tempore, quò si fieret aut factum fuisset testamentum, hoc de jure non subsisteret, factus codicillus, hic non valebit. Unde si quis, dum sua potestatis erat, legitimum condidit testamentum, & postmodum captivus apud hostes codicillos, hi facti in captivitate non subsistunt, licet postmodum testatore postliminio redeunte, ejus testamentum jure postliminii convalescat; quia si testator tempore captivitatis testamentum suum fecisset, hoc non valeret, & jure postliminii non convalesceret. ita Muller. *l. c. Lit. e.* Quæ ipsa tamen sic limitanda: nisi codicilli ante testamentum facti dein in testamento ab habili confecto confirmati fuerint; hi enim vi talis confirmationis, etiam postmodum ab inhabili denuo conditi validi sunt & subsistunt fictione juris postliminii, sicut testamentum, ad quod retrorahuntur. *L. 12. ad ff. de captiv. & postlimin. revers.* Struv. *l. c. Lit. z.* Muller. *ibidem.* Secus tamen esset, seu non subsisterent codicilli, & nihil vi eorum peti posset, si testator non reversus, sed in captivitate mortuus esset. *cit. L. 12. §. penult.* Bart. *in L. 8. ff. qui testam. fac. poss.* etiam si in eo casu fictionis legis Cornelia testamentum subsisteret. *§. 5. Inst. quibus non est permiss. fac. testam.* Muller. *l. c.*

2. Resp. ad secundum: ex codicillis capere vel aliis acquirere possunt omnes, cum quibus testamenti factio esse intelligitur. *§. 4. Inst. de heredum qual. & diff.* seu qui testamenti factionem passivam habent, id est, ex eo percipere possent, licet testamentum aut codicillos proprio nomine (nullo tamen facinore intestabiles reddit) facere nequeant, ut filiusfamilias, surdus & mutus, impubes, furiosus &c. Reusner. *de codicil. c. 6. num. 4.* Lauterb. *l. c.* Struv. Muller. *l. c. Lit. β.*

Quæst. 670. An & qualiter rationem codicilli adhuc habeat & subeat testamentum propter defectum solennitatis non subsistens?

Resp. dum quis exprimit se velle facere, vel etiam exultimavit se facere testamentum, quod tamen propter defectum aliquem solennitatis non subsistit ut testamentum, non valet etiam jure codicillari, sed in ratione codicilli, licet omnia codicillorum requisita habeat juxta expressum textum. *L. 1. ff. de jur. codicill.* Extenditurque hoc ipsum ad calum, in quo expressè quidem non dicit quis, se velle testari, heredem tamen instituit, vel exhereditat; quia eo ipso testari voluisse præsumitur juxta *L. 14. c. de jur. codicil.* Limitatur è contra primò; ut si quis expresserit voluntatem alternativam; vel faciendi codicillum, vel testamentum, etsi seu solùm testes adhibuerit, sustinetur tale testamentum tanquam codicillus, si clausulam codicillarem, de qua paulò post, adhibue-

rit, & directa hæredis institutio in eo facta trahitur ad fideicommissum; ut ut hæredes ab intestato capiant quidem hereditatem totam, sed eam scripto hæredi restituere cogantur detractâ Trebelianicâ *L. 13. §. 1. ff. de jur. codicillor. L. 76. ff. ad SC. Trebell.* Lauterb. *cit. §. 5.* Dum autem non apparet, an testamentum, an codicillum quis facere voluerit, ad Judicem spectare ex verbis & circumstantiis desuper cognoscere & decidere. *cit. L. 13. ait.* Idem cum Vinnio *ad §. 2. Inst. de jur. codicil.* Limitatur secundo in testamentis parentum inter liberos & ad pias causas; quæ sustinentur in ratione codicilli, etsi iis non sit inserta clausula codicillaris, utpote quæ talibus testamentis tacite inesse censetur. Reiffenit. *b. t. num. 717.*

Quæst. 671. An & qualiter plures codicillos quis facere possit?

Resp. tametsi plura testamenta facere quis nequeat ita ut ambo valeant, potest tamen plures quis facere codicillos, modò non sint contrarii, alioquin prior per posteriorem revocatus censetur. *§. fin. Inst. de codicil. L. divi. §. 1. ff. de jur. codicil.* Pirh. *b. t. num. 7. in fin.* Reiffenit. *num. 715.* cum communi. Cujus ratio est; quia in codicillis res singulares tantum, & non hereditas, quæ est successio in totum jus defuncti relinquuntur.

Quæst. 672. Qualiter & quibus solennitatibus adhibitis codicilli fieri debeant.

Resp. Forma codicillorum quasi accidentalis, quæ adesse & abesse potest sine eorum interitu, consideratur tam ratione scripturæ & verborum conceptionis, dum ad eos non requiritur necessariò scriptura, neque certa verborum forma. Muller. *l. c. th. 58. lit. d. juxta l. 6. §. 1. num. 3. ff. de jur. codicil.* ubi quòd necessarium non sit, eos manu disponentis scribi aut signari. quin etsi is expressè protestetur, se nolle valere codicillos, nisi à scripti & subsignati essent; postea tamen curet codicillum fieri à se nec scriptum nec subsignatum, adhuc valet; quia protestatio præcedens per factum contrarium tollitur. Brunem. *ad cit. l. 6.* Muller. *l. c.* cum ratione ordinis & confirmationis, dum codicilli testamentarii fieri possunt tam ante quam post testamentum: non testamentarii, confirmatione non egeant, capiunt tamen vires ex testamento, quamdiu non apparet alia mens testatoris expressè. interdum tamen etiam testamento confirmantur; idque diversis modis, nempe vel in præteritum vel in futurum, vel in utrumque. Lauterb. *l. c. §. 13.* Essentialis verò eorum forma, quæ illis dat esse, & sine quo esse non possunt, consistit ferè in hac unica solennitate juris, nimirum adhibitione testium, quorum necessariò requiruntur quinque juxta textum clarum. *L. fin. c. de codicil.* Quin & in codicillis inter liberos sufficiunt duo; cum nequidem ad testamenta inter liberos & ad pias causas requirantur plures. Tusch. *Lit. c. concl. 405. num. 11.* Molin. *Tóm. 11. d. 131. num. 8.* Gail. *L. 2. obs. 112. num. 1. & 7.* Myns. *cent. 1. obs. 96. per tot.* Berlich. *p. 3. concl. 5. num. 13.* Muller. *in ff. de jur. codicil. th. 57. lit. z.* Quin & codicillis militis in expeditione degentis sine omni teste, modò aliàs de